

**“If voting made any difference
they wouldn’t let us do it.”**

Mark Twain

INFECTIA URINARA

GENERALITATI

INCIDENTA - cea mai frecventa boala a aparatului renourinar

- se inregistreaza 5 000 000 de consultatii anuale in SUA pentru ITU
- 10 - 20% din femei prezinta in cursul vietii cel putin odata ITU
- ITU este cauza a 40 - 50% din bacteriemiiile cu germeni Gramm (-)

DEFINITII

Prezenta de germeni in urina sau tesuturile tractului urinar (in mod normal steril)

BACTERIURIE - eliminarea de microorganisme in urina

- **semnificativa** – concentratia bacteriilor atinge criteriul **de semnificatie** (care depinde de faptul ca bolnavul este sau nu simptomatic, barbat sau femeie, si de modul de recoltare)
- **Criteriul Kass $> 10^5$ UFC/ml**

Jet mijlociu	Femei	Acut necomplicat	
		Cistita	>10³UFC/ml
		Pielonefrita	>10⁴UFC/ml
		Asimptomatic	>10⁵UFC/ml
	Barbati		>10³UFC/ml
		prezervativ	>10⁵UFC/ml
Cateter	Vezical de recoltare		>10²UFC/ml
	Vezical permanent	Simptomatic	
		Asimptomatic	>10⁵UFC/ml
Punctie suprapub.	Orice numar		

CLASIFICARE

IN FUNCTIE DE LOCALIZARE

- **JOASE** - balanite, uretrite, prostatite, cistite
- **INALTE** - pielonefrite

IN FUNCTIE DE SEVERITATE

- **NECOMPLICATE** - fara factori favorizanti
- **COMPLICATE** - cu factori favorizanti : litiaza urinara, tumori, corpi straini, boala chistica renala, malformatii congenitale, disfunctii neurologice, diabet zaharat, rinichiul transplantat, boli metabolice sau imunitare, la batrani imobilizati

IN FUNCTIE DE EVOLUTIE

- **ACUTE**
- **CRONICE**
- **INFECTII RECURENTE**
  - **RECADERE** - reaparitia semnelor de ITU la < 14 zile de la intreruperea tratamentului - acelasi germene patogen
  - **REINFECTIE** - recurenta care survine cu un germene diferit

ETIO - PATOGENIE

INFECTII URINARE DESCENDENTE

- **3% din totalul infectiilor urinare**
- **Calea de infectie este hematogena - poarta de intrare !**
- **Etiologie - Gramm (+)**
  - **Stafilococi**
  - **Streptococi**
  - **Virusuri**
- **Leziuni - microabcese difuz diseminate in parenchim**

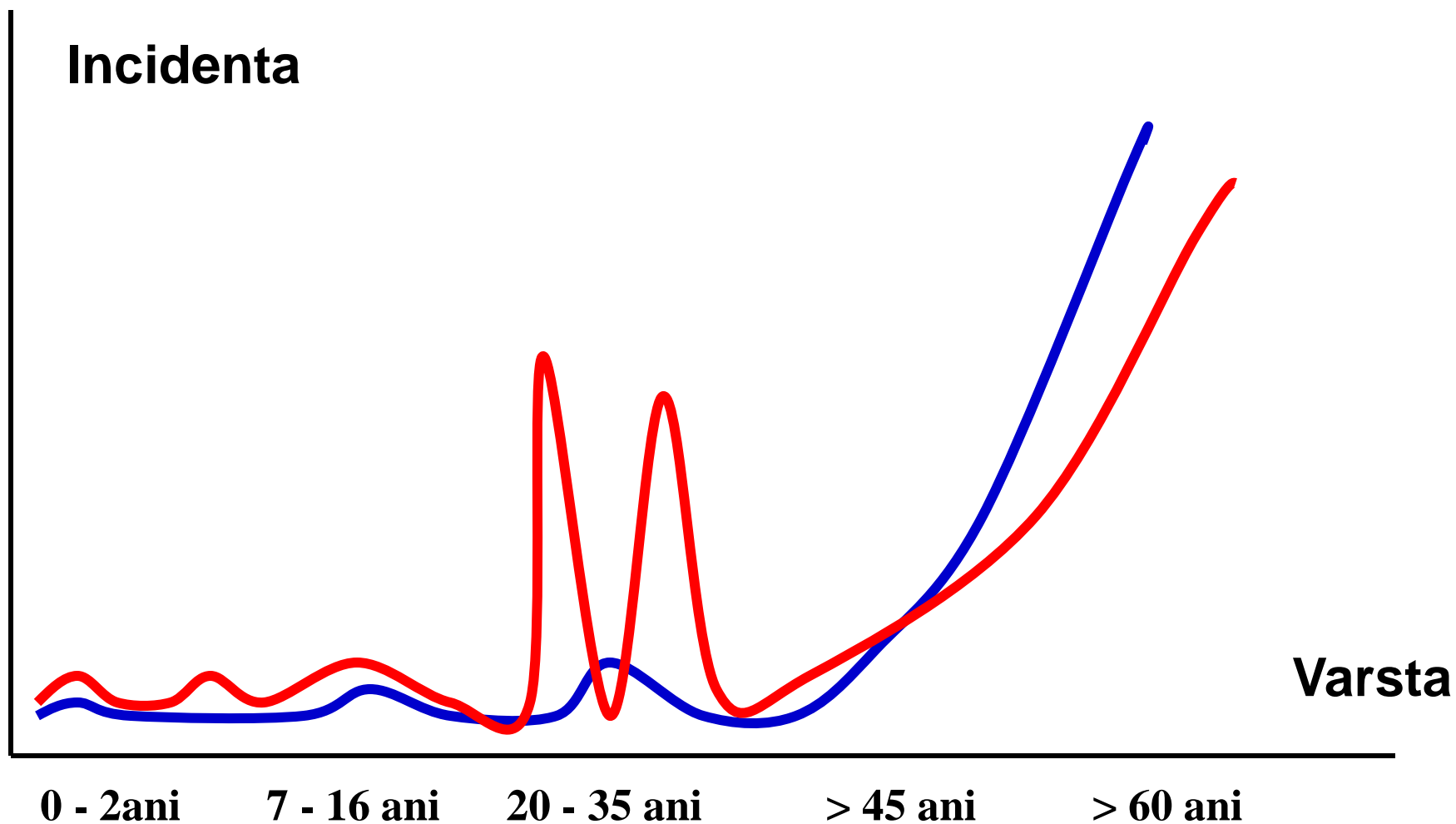

INFECTII URINARE ASCENDENTE

97% din infectiile urinare

- **Calea de infectie ascendenta : zona periuretrala → uretra → vezica urinara → uretere → bazinet → parenchim renal**
- **Etiologie - Gramm (-)**
  - **E.coli - > 75% din cazuri**
  - **Proteus - 4,2% din cazuri**
  - **Klebsiella**
  - **Enterobacter**
  - **Serratia marcescens**
  - **Pseudomonas aeruginosa**

EPIDEMIOLOGIE

ITU = REZULTAT AL INTERACȚIUNII DINTRE VIRULENȚA GERMENILOR ȘI MECANISMELE DE APĂRARE ALE ORGANISMULUI

ETAPELE INVAZIEI CAILOR URINARE

- Colonizare periuretrala - **adeziune bacteriana**
- Ascensiune pe uretra - mobilitate, manevre mecanice
- Invazia vezicii urinare - **adeziune bacteriana**
- Ascensiunea bacteriilor pe uretere - reflux vezico-ureteral congenital sau pasager (dobândit)
- **Adeziune bacteriana** la uroteliul superior
- Reflux intrarenal - calice permissive
- Leziuni renale

Adeziunea bacteriana

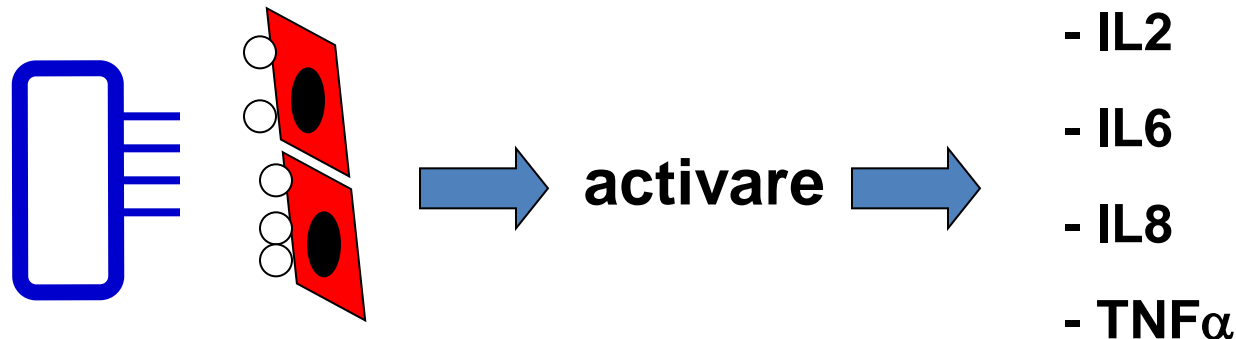
PATOGENEZA INFECTIILOR PE SUPRAFETE EPITELIALE presupune: adeziune bacteriana, colonizare, inducere de leziuni tisulare si uneori invazie bacteriana sistematica

ADEZIUNE BACTERIANA = proces specific prin care bacteriile prin intermediul unor liganzi de suprafata (adezine, fimbrii) se leaga de receptori specifici de pe suprafata epiteliului.

Liganzii recunosc secvente de hidrati de carbon din structura glicolipidelor si glicoproteinelor de pe suprafata celulelor epiteliale

Germenii uropatogeni pot exprima mai multe tipuri de asemenea adezine (fimbrii)

- **Fimbriile P** se leaga de α -D galactopiranozil-(1-4)- β -D-galactopiranozid de pe antigenele grupului sanguin P care se gasesc pe epiteliu si hematii
- **Fimbriile M** se leaga de terminatiile manozice de pe mucusul urina
- **Fimbriile S** se leaga de terminatiile sialice de pe uroepiteliu
- **Fimbriile G** - rol incomplet cunoscut

ETAPELE INVAZIEI CAILOR URINARE

- Colonizare periuretrala - adeziune bacteriana
- Ascensiune pe uretra - mobilitate, manevre mecanice
- Invazia vezicii urinare - adeziune bacteriana
- Ascensiunea bacteriilor pe uretere - **reflux vezico-ureteral congenital sau dobândit**
- Adeziune bacteriana la uroteliul superior
- Reflux intrarenal - calice permisive
- Leziuni renale

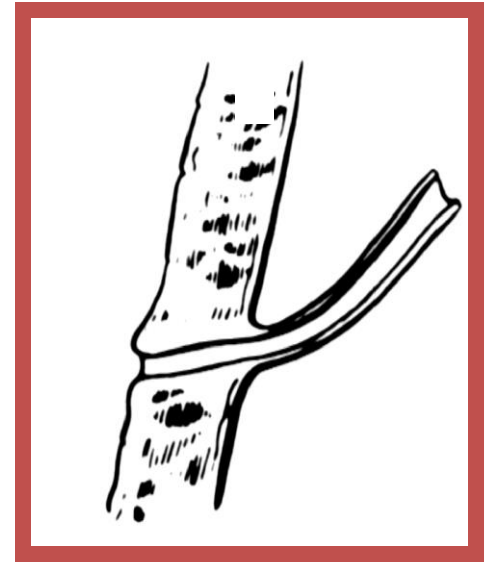
Reflux vezico-ureteral

**Sfincter UV
normal**

**Sfincter UV
inflammat
incompetent**

Sfincter UV scurt

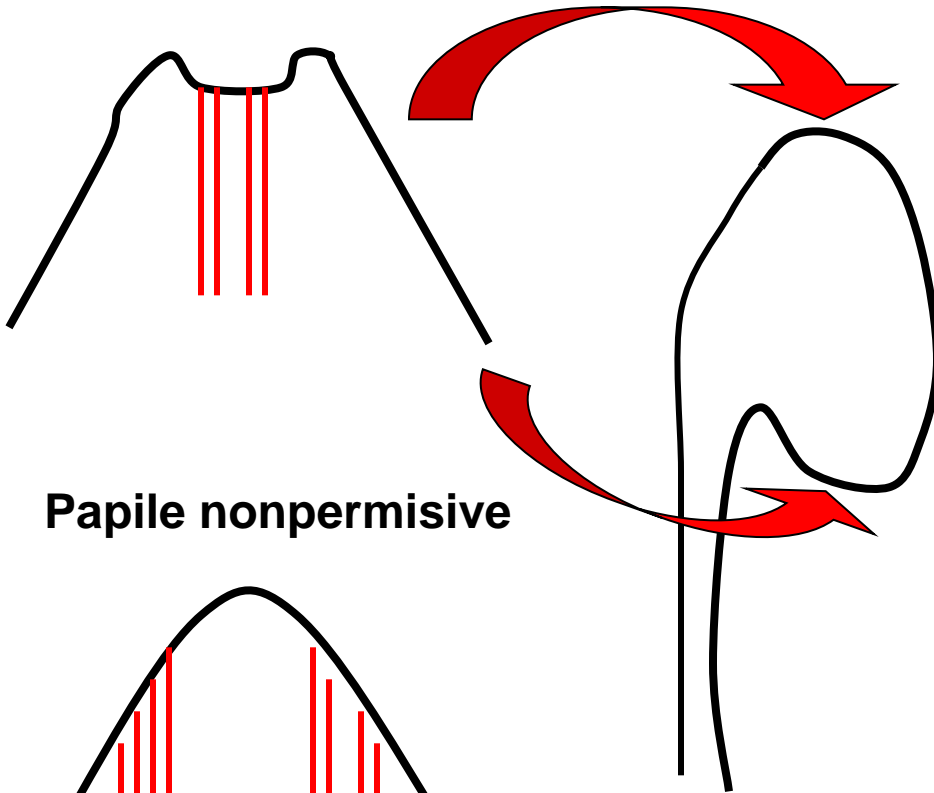
ETAPELE INVAZIEI CAILOR URINARE

- Colonizare periuretrala - adeziune bacteriana
- Ascensiune pe uretra - mobilitate, manevre mecanice
- Invazia vezicii urinare - adeziune bacteriana
- Ascensiunea bacteriilor pe uretere - reflux vezico-ureteral congenital sau pasager (dobandit)
- Adeziune bacteriana la uroteliul superior
- Reflux intrarenal - calice permissive
- Leziuni renale

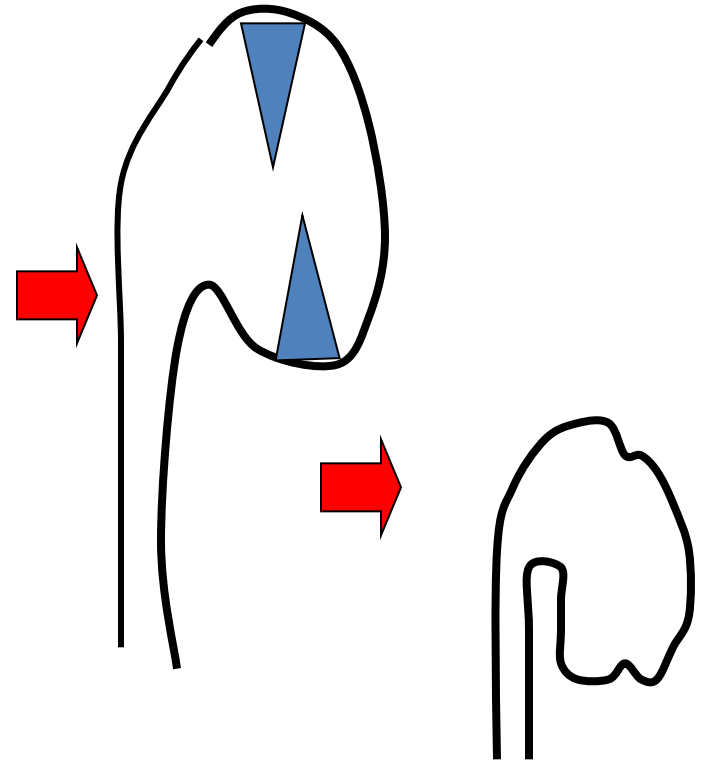
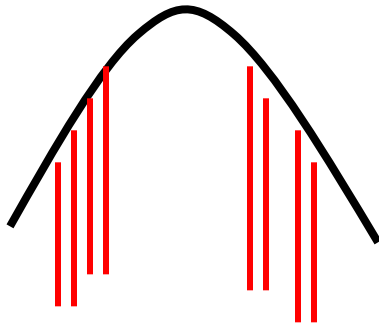

Refluxul intrarenal

Papile permissive

Papile nonpermissive

MECANISME DE APARARE ALE TRACTULUI URINAR

VEZICA URINARA

- ***Factorii bacteriostatici*** din urina: acizii organici nedisociati, concentratii mari de uree, lizozimul
- ***Factori ce blocheaza adeziunea bacteriana***: mucusul secretat de epiteliu
- ***Fenomenul de “wash out”*** – mecanism de hidrochinetica
- ***Fenomene de aparare imuna***: IgG si IgA, PMN, capacitatea de fagocitoza a mucoasei vezicale, factori bactericizi neidentificati proprii epiteliului mucoasei

UROEPITELIUL SUPERIOR SI RINICHIUL

- Factori ce blocheaza adeziunea bacteriana – proteina Tamm-Horsfall
- Imunitatea specifica : celulara si umorala

FACTORI FAVORIZANTI

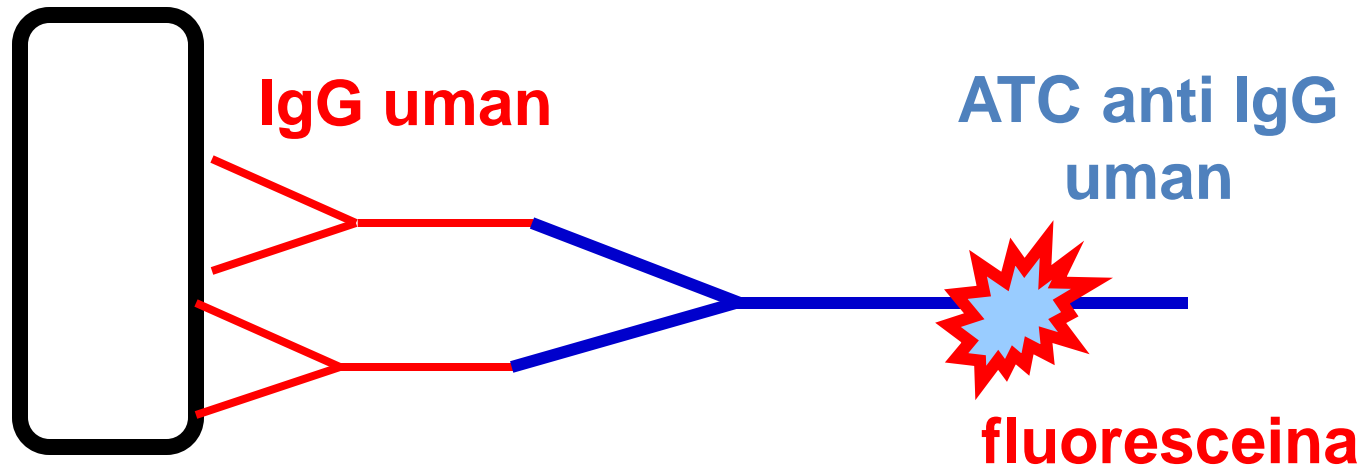
- **Factorii obstructivi** intrinseci si extrinseci: calculi, tumori, malformatii congenitale
- **Manevrarea mecanica a uretrei**
- **Sarcina**
- **Patologie generala**: HTA, ciroza hepatica, diabetul zaharat
- **Patologie renala** : nefrita fenacetinica, guta, nefrocalcinoza, hipopotasemia, nefrita de iradiere,
- **Patologia imuna**: deficite imunitare primare sau secundare

Anticorpii de pe suprafata bacteriilor

(IMUNOFLUORESCENTA BACTERIILOR URINARE)

VIRGINIA THOMAS

BACTERIE

SIMPTOMATOLOGIE CLINICA

Infectii urinare joase– CISTITA

= Proces inflamator acut al vezicii urinare

Clinic

- polakiurie + disurie
- dureri in hipogastriu
- NU – febra

Cistita hemoragica

- idem + hematurie macroscopica
- +/- febra

Biologic

- leucociturie
- hematurie microscopica
- bacteriurie semnificativa
- IFBU - negativ

- NU – reactii sistemice
- cilindrurie

- **Diagnostic pozitiv**

- polaki-disurie (NU febra)
- leucociturie
- bacteriurie

- **Diagnosatic diferential**

- infectii urinare inalte (febra, durere in flancuri, inflamatie sistemica)
- adenomul periuretral (urinat nocturn, jet fara presiune)
- cistorectocel
- uretrite specifice si nespecifice

PIELONEFRITA ACUTA

= infectie urinara inalta acuta

Clinic

- 1. Durere lombara spontana si/sau provocata**
- 2. Febra**
- 3. Polaki-disurie**

+/- Stare generala afectata sau alterata cu: frisoane, greturi si varsaturi

- +/- Stare septica

Biologic

1.- Sindrom inflamator nespecific

- VSH accelerat,
- CRP pozitiv
- Fibrinogen crescut
- Leucocitoza

2.- Sindrom urinar

- leucociturie
- bacteriurie – IFBU (+)
- +/- cilindrurie
- hematurie – in general microscopica
- proteinurie tubulara – proteine cu GM mica
- enzimurie – enzime proprii epiteliului tubular – NAG, LAP, lizozim

Examinari paraclinice

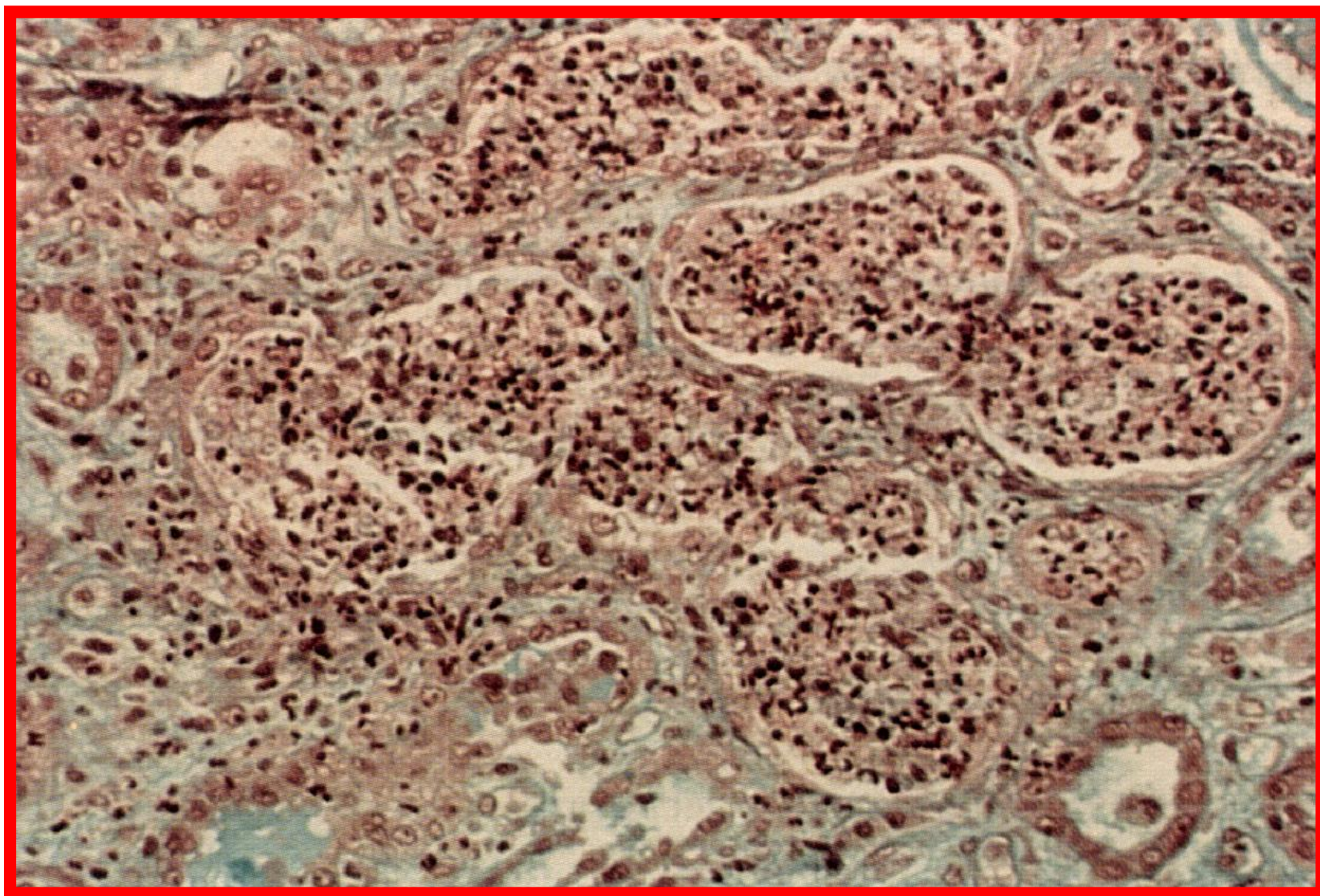
- eco – rinichi mari, contur regulat, +/- obstacol si sau distensie caliciala, pielica sau ureterala
- grafia renala simpla – rinichi mari +/- calculi
- urografie – rinichi mari, arbore pielo-calicial spastic, +/- prezenta factorului obstructiv

Alterarea functiei renale

- ~~alterarea probei maxime de concentrare – in toate cazurile~~
- reducerea RFG +/- retentie azotata (LAR)– in formele severe (NTIA infectioasa)

Anatomie patologica

- rinichi mariti de volum (cel afectat este mai mare),
- capsula renala sub tensiune
- pe sectiune – focare supurative multiple in PNA descendent
  - focare supurative triunghiulare cu varful la bazinet
  - mucoasa pielocaliciala congestiva
- microscopic – infiltrat inflamator interstitial cu PMN si monocite, dispus in plaje
  - distructii tubulare in focarele supurate

PNA Col. tricrom

• **Forme clinice**

- comuna
- cu stare septica
- cu IRA
- asimptomatica
- cu aspect de abdomen acut
- la copii – aspect septic
- la batrani – frecvent afebrili
- la DZ – frecvent cu necroza papilara

• **Complicatii**

- septicemie
- soc toxico-septic
- IRA
- necroza papilara
- supuratie renala – abcese renale

• **Diagnostic (+)**

Clinic - febra, durere lombara, polaki-disurie

Biologic

- sindrom inflamator nespecific
- sindrom urinar: leucociturie, cilindrurie, bacteriurie(IFBU +), proteinurie tubulara, enzimurie tubulara

Paraclinic – rinichi mari, calice spastice, +/- semne de factor obstructiv

• **Diagnostic diferential**

- pneumonia bazala - (febra frison, tuse, Giordano (-), grafie pulmonara)
- colecistita acuta – (greturi, varsaturi, colecist cu pereti ingrosati-eco)
- apendicita acuta – febra, greturi, varsaturi, semne apendiculare, iritatie peritoneala)
- pancreatita acuta – (dureri in bara, iritatie peritoneala, lipaza crescuta)
- alte boli febrile – febra tifoida
- GNA (edem, HTA, proteinurie, hematurie)
- TBC renal

PIELONEFRITA CRONICA

= proces inflamator cronic de origine infectioasa a rinichiului si pelvisului renal

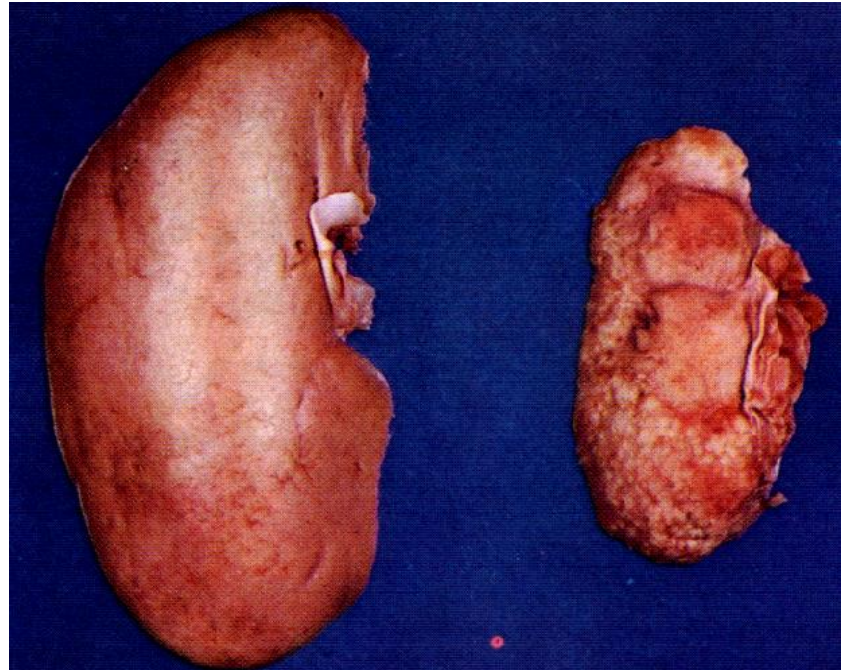
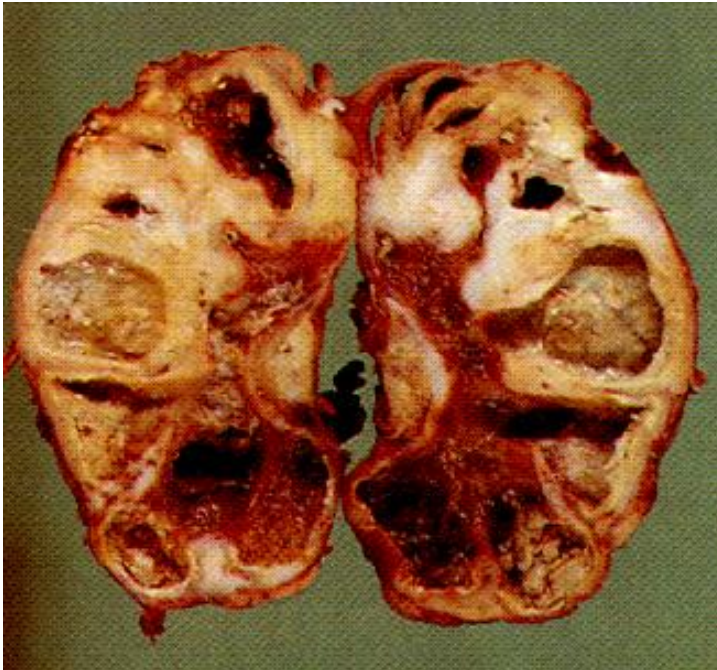
CAUZE DE CRONICIZARE

- Fenomene autoimune ?
- Persistenta germenilor la nivelul parenchimului renal ?
- Leziuni vasculare ce apar in cursul PNA ?
- Extensia leziunilor supurative initiale

Anatomie patologica

- rinichi micsorati de volum, inegal (rinichi mici asimetrici)
- suprafata neregulata cu zone albicioase de fibroza
- capsula este aderenta la masa parenchimatoasa
- ingrosarea mucoasei bazinetale si caliciale, aspect granular

- **Inflamatie interstitiala**

- infiltrat inflamator limfo-mono-plasmocitar
- zone de fibroza interstitiala

- **Leziuni tubulare**

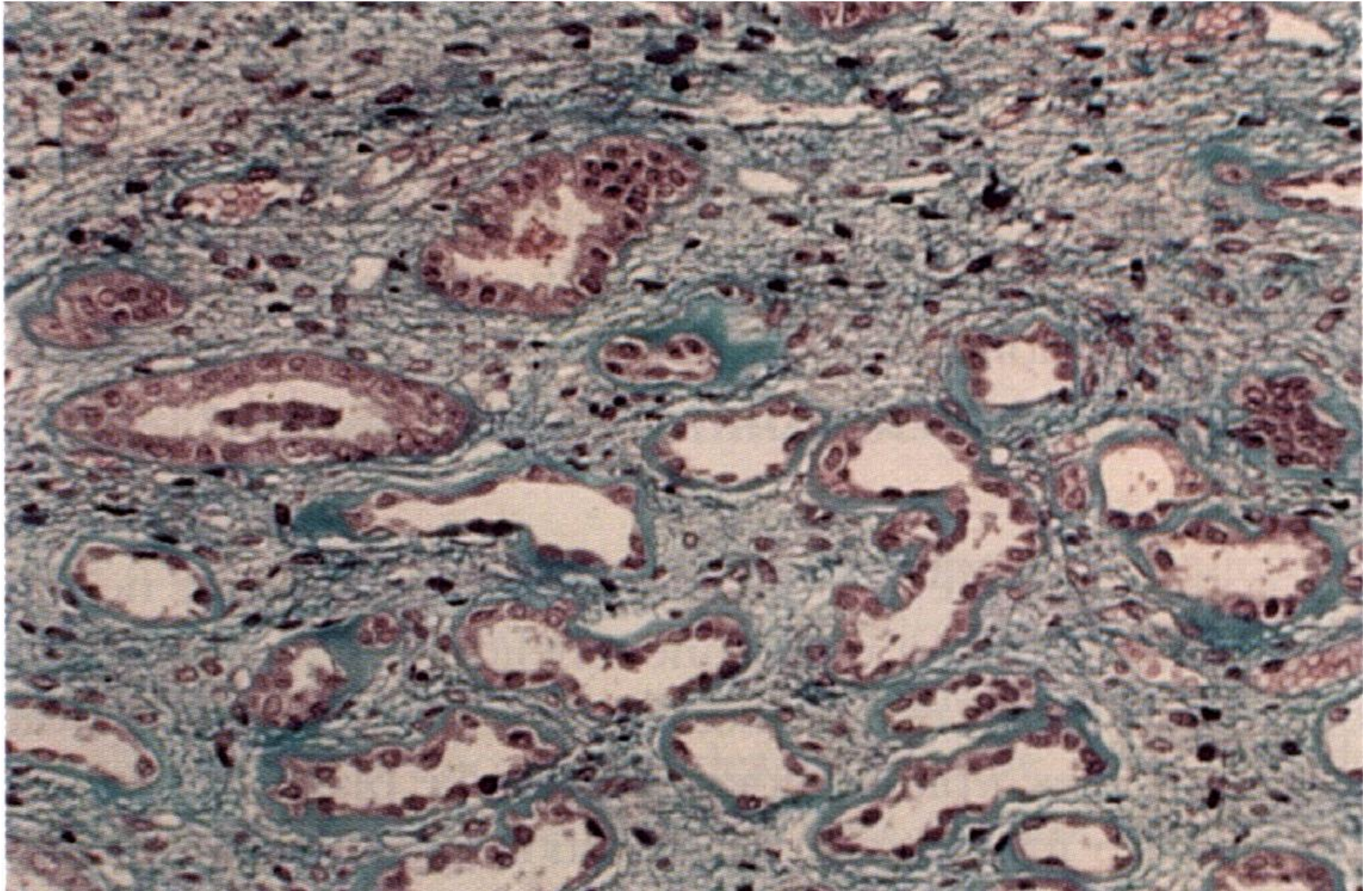
- aplatizarea epiteliului tubular
- dilatari tubulare
- atrofii tubulare

- **Leziuni vasculare** – posibile, in zonele de fibroza

- ingrosarea mediei si intimei arterelor si arteriolelor

- In faze avansate – **fibroze si hialinizari glomerulare**

PNC

MANIFESTARI CLINICE – 2 posibilitati

- **PNC cu PNA supraadaugat**
- **PNC fara PNA supraadaugat (NTICr)**

Clinic

- **anamneza – infectii urinare repetate (cistite, pusee de PNA)**
  - **istoric de factor obstructiv (calculi, malformatii)**
  - **sondaje urinare**
  - **istoric de infectie urinara cu durata mai mare de 3 luni**

- **Examen obiectiv**

- stare generala alterata, paloare
- subfebrilitati vesperale, febra
- dureri lombare uni sau bilaterale surde
- Giordano (+) uni sau bilateral
- + / - polakiurie, disurie

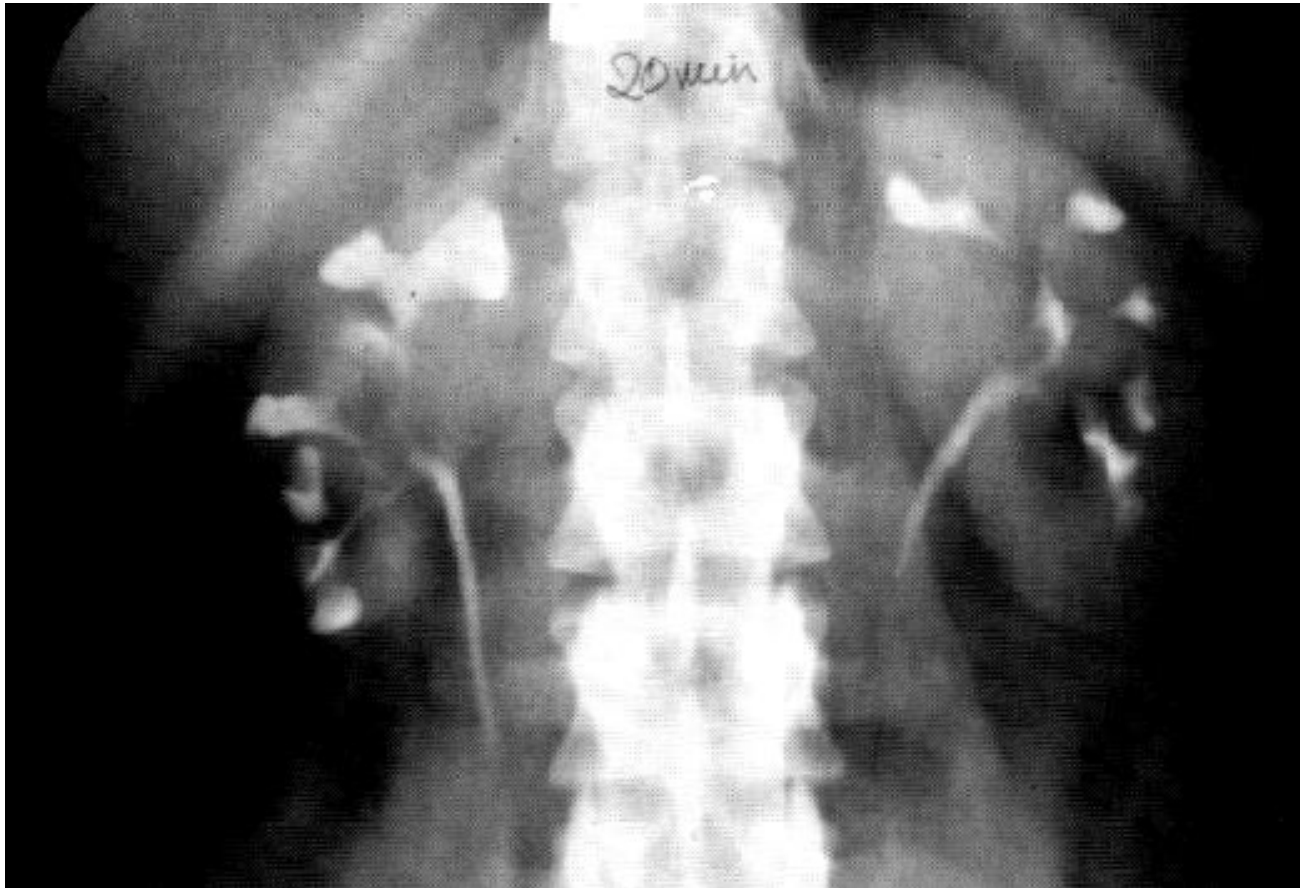
Examene biologice

- sindrom inflamator mai putin exprimat
- sindrom urinar:
  - bacteriurie semnificativa / nesemnificativa
  - leucociturie, +/- cilindrurie

- proteinurie tubulara de regula < 1g/24h
- β 2 microglobulinurie crescuta
- eliminari crescute de enzime cu greutate moleculara mare NAG, LAP V, lizozim
- probe functionale renale
  - alterarea probei de concentratie maximala
  - + / - scaderea filtrarii glomerulare

Investigatii paraclinice

- urografie : aplatizari pielocaliciale, contur renal neregulat, rinichi inegali in dimensiune
+/- factor uropatic

- ecografie abdominala – modificari similare
- biopsie renala – nu este indicata curent in investigarea PNC
  - poate confirma diagnosticul dar nu il poate infirma tinand cont de dispersia inegala a modificarilor

DIAGNOSTIC POZITIV

- Istoric de ITU
- subfebrilitati, dureri lombare
polaki-disurie
- sindrom urinar
- scaderea capacitatii maxime de
concentrare
- paraclinic rinichi inegali contur
neregulat, modificari pielocaliciale

DIAGNOSTIC DIFERENTIAL

- TBC renal
- GNC
- NAB
- PNA
- stenoza de artera renala

FORME CLINICE

- complicata - necomplicata (uropatica – primitiva)
- activa - latentă
- unilaterală - bilaterală
- forma hipertensivă
- asociată cu alte boli (care favorizează apariția PNC)
- rezistentă la tratament
- însoțită de leziuni tubulare selective (salt loosing...)

COMPLICATII

- **Necroza papilara**
- **LAR**
- **HTA – la 30% din bolnavi, dupa > 9 – 10 ni de evolutie**
- **Litiaza renala – fosfati amonio-magnezieni (struvita)**
- **BCR terminal**

BACTERIURIA ASIMPTOMATICA

Bacteriurie semnificativa in absenta semnelor clinice

- **Recomandare – 2 uroculturi consecutive**

Nicolle LE B&R The Kidney 2012

Femei	Varsta		Prevalenta
	20 - 50	Sexual active	3 – 5%
		Sexual inactive	<1%
	50 - 70		3 – 9%
	>80		14 – 22%
Barbati	<65		<1%
	>80		6 – 10%

Persoane normale

Leziuni de coloana	Vezica reantrenata	25%
	Cateterizare intermitenta	23 – 89%
	Sfincterotomie/prezervativ	58%
Centre de ingrijire	Femei	25 – 57%
	Barbati	19 – 37%
Cateter cronic	Timp scurt	Creste 5 – 7% /zi
	Cronic	100%
Stent ureteral	Temporar	45%
	Permanent	100%

Anomalii G-U

TRATAMENTUL ITU

MASURI GENERALE

- regim echilibrat cu repaus la pat pe durata febrei
- aport hidric crescut 2500 ml/24h
  - avantaje, dezavantaje
- modificarea pH urinar
  - acidifiere – creșterea efectului unor ATB (Ac nalidixic, ampicilina, nitrofurantoin)
  - alcalinizarea urinei – NaHCO_3 , Ac citric,
    - litiaza urica, creșterea efectului unor ATB (sulfamide , aminoglicozide, macrolide, etc)

ANTIBIOTERAPIA IN ITU

- ANTIBIOTICUL IDEAL

- sa fie bactericid**
- sa acopere spectrul germenilor uropatogeni**
- sa nu fie nefrotoxic**
- sa aibe eliminare renala**
- sa realizeze concentratii bactericide in parenchimul renal si in urina**

BACTERIURIA ASIMPTOMATICA

In general nu se efectueaza tratament

Se face depistare activa si tratament doar la:

- gravide – sfarsitul primului trimestru**
- persoane ce vor face interventii pe tractul urinar**

Tratament – 7 zile

Gravide

- Amoxicilina, Amoxi/clavulanat, Cefalosporine**

In rest dupa antibiograma

CISTITA

-se indica :

- tratament in doza unica - Fosfomicina 3g
- tratament de 3 zile – Biseptol 160/800/ 2x/zi
- tratament standard 5 - 7 zile - Quinolone
- tratament simptomatic - antispastice

FIRST-LINE THERAPY	OTHER THERAPY
Prophylaxis	
Long-term low-dose regimens (at bedtime)	
Nitrofurantoin, 50 mg od, or monohydrate/macrocrystals, 100 mg od TMP/SMX, 40/200 mg od or every other day	Cephalexin, 500 mg od* Norfloxacin, 200 mg every other day Ciprofloxacin, 125 mg od Trimethoprim, 100 mg od
Postcoital (single-dose) regimen	
TMP/SMX, 40/200 mg or 80/400 mg Trimethoprim, 100 mg Nitrofurantoin, 50 or 100 mg*	Cephalexin, 250 mg* Norfloxacin, 200 mg Ciprofloxacin, 125 mg

PNA sau PNCAc – abordare practica

PNA – diagnostic in urgenta

Se vor recolta urocultura + ex de urina – sediment colorat Gamm

Gram (-)

- Chinolone sau
- Aminoglicozide
- Cazuri severe (septice...)
- Aminoglic. + Chinolone sau
- Cefalo III + Chinolone sau
- Cefalo III + Aminoglic.

Evolutie favorabila

- continua terapia

Gram (+)

- Amoxicilina – 2-4g/zi IM sau IV

48-72h

Evolutie nefavorabila

- dupa antibiograma

TERAPIA PRELUNGITA IN ITU

TRATAMENTUL DE LUNGA DURATA

- **indicatii :** - ITU inalte care nu se sterilizeaza in 2 sapt, - PNA sever la barbati, infectii recurente, - recidive dupa terapia de scurta durata
- **durata :** 6saptamani – 6luni
- **medicatie :**
  - amoxicilina 2g/zi
  - Acid Nalidixic 4x1g/zi
  - Trimetoprim sulfometoxazol – 2x2c/zi
  - Nitrofurantoin 200mg/zi

TRATAMENTUL SUPRESIV

- **indicatii:** - ITU persistente, - prostatite, - reinfectii repetate, - calcul infectat

- **durata terapiei: 6 luni – 2 ani**
- **medicatie utilizata**
  - Nitrofurantoin 2x100mg/zi
  - Trimetoprim sulfometoxazol 2x1c/zi

TRATAMENTUL PROFILACTIC

- **indicatii: - Litiaza cu infectii repetate, - RVU, - ITU repetat dupa actul sexual, - vezica neurogena**
- **durata terapiei : 6luni – 2ani**
- **medicatie utilizata:**
  - Nitrofurantoin – 100mg seara
  - Trimetoprim sulfometoxazol – 1c seara
  - Norfloxacin - 1c seara